

Наукові перспективи
Видавнича група

Наукові інновації та передові технології

Державне управління

Економіка

Право

Педагогіка

Психологія

6 (58) 2026

Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного управління

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

«Наукові інновації та передові технології»

*Державне управління, економіка,
право, педагогіка, психологія*

**№ 6(58) 2026
(Спецвипуск)**

Київ – 2026

Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration

within the work of the Publishing Group «Scientific Perspectives»

«Scientific innovations and advanced technologies»

*Public administration, economics,
law, pedagogy, psychology*

№ 6(58) 2026
(Special Issue)

Kyiv – 2026

ISSN 2786-5274 Print
УДК 001.32:1 /3](477)(02)
R30-04851

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-6\(58\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-6(58))

«Наукові інновації та передові технології»: журнал. 2026. № 6(58) 2026. С. 3251

Журнал започаткований у 2021 році з метою розвитку вітчизняного наукового людського капіталу, соціальних наук та журналістики

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія KB № 24962-14902P від 13.09.2021 р.*

*Рекомендовано до друку Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління
(Рішення від 29.05.2026, № 11/5-6-26)*

Журнал видається за наукової підтримки: Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Асоціація науковців України», громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання»

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 30.11.2021 № 1290 журналу присвоєно категорію "Б" із права

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 01.02.2022 № 89 журналу присвоєно категорію "Б" із педагогіки

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу присвоєно категорію "Б" із економіки та державного управління

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.06.2023 № 768 журналу присвоєно категорію "Б" зі спеціальностей 073 - менеджмент, 076 - підприємництво та торгівля, 015 - професійна освіта

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.08.2023 № 1035 журналу присвоєно категорію "Б" зі спеціальності 053 - психологія

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus, міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу у галузях державного управління, права, економіки, психології, педагогіки та його інтеграції у світовий науковий простір, шляхом оприлюднення результатів наукових досліджень.

Головний редактор: Дибкова Людмила Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інформатики та системології Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана (Україна)

Редакційна колегія:

- **Бабчук Олена Григоріївна** кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології та педагогіки Одеського державного університету внутрішніх справ (Україна)
- **Беньковська Наталя Борисівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри мовної підготовки Інституту Військово-Морських Сил Національного університету "Одеська морська академія" (Україна)
- **Біляковська Ольга Орестівна** доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка (Україна)
- **Волошин Олена Романівна** кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізичної терапії, ерготерапії та здоров'я Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Україна)

УДК 378.011.3-051:81'243:159.923.2

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-6\(58\)-1415-1427](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-6(58)-1415-1427)

Столяренко Оксана Василівна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, <https://orcid.org/0000-0001-7080-0626>

Магас Людмила Миколаївна старший викладач кафедри іноземних мов, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, <https://orcid.org/0009-0000-4218-9110>

Столяренко Олена Вікторівна доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, <https://orcid.org/0000-0002-1899-8089>

АКУМУЛЯЦІЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНИХ МОВ ТЕХНІЧНОГО ЗВО У ВИМІРІ ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ

Анотація. У статті теоретично обґрунтовано та всебічно проаналізовано процес акумуляції професіоналізму викладача іноземних мов закладу вищої освіти технічного профілю крізь призму його професійної самореалізації. Досліджено сутнісні характеристики неперервної освіти як базового простору для постійного фахового розвитку та самовдосконалення особистості науково-педагогічного працівника відповідно до сучасних суспільних вимог. У межах дослідження деталізовано багатокomпонентну структуру професіоналізму викладача-філолога технічного університету, що інтегрує в собі три засадничі блоки: професіоналізм знань (філологічний, методичний, педагогічний, психологічний, загальноосвітній та рефлексивний компоненти); професіоналізм педагогічного спілкування (перцептивні, соціально-комунікативні, соціально-психологічні вміння та форми впливу); а також прагнення до безперервного самовдосконалення. Особливу увагу приділено специфічним чинникам, які безпосередньо впливають на становлення викладача в адаптаційний період та під час подальшої науково-педагогічної діяльності. Визначено, що вагомим бар'єром на шляху до ефективної взаємодії «викладач – студент» є віковий розрив. Для його подолання обґрунтовано необхідність глибокого вивчення динамічного лінгвокультурного середовища сучасної молоді, зокрема специфіки студентського соціолекту. Доведено, що для забезпечення автентичності й ефективності комунікативно-орієнтованого навчання викладач має паралельно опановувати професійний соціолект та стрімкі термінологічні новоутворення у

сфері точних наук та інформаційних технологій, які безпосередньо корелюють із майбутнім фахом студентів. Констатовано, що після завершення фахової адаптації педагог вибудовує індивідуальну траєкторію саморозвитку, де усвідомлена потреба в самореалізації виступає головним стимулом до активних практичних дій.

Ключові слова: професіоналізм викладача, іноземна мова за професійним спрямуванням, технічний ЗВО, професійна самореалізація, структура професіоналізму, неперервна освіта, студентський соціолект, професійний соціолект.

Stoliarenko Oksana Vasylivna Candidate of Pedagogy, Associate Professor at the Department of Foreign Languages, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, <https://orcid.org/0000-0001-7080-0626>

Magas Liudmyla Mykolaivna Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, <https://orcid.org/0009-0000-4218-9110>

Stoliarenko Olena Viktorivna Doctor of Pedagogy, Professor of the Department of Pedagogy and Educational Management at Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, <https://orcid.org/0000-0002-1899-8089>

DEVELOPING THE PROFESSIONALISM OF TECHNICAL UNIVERSITY FOREIGN LANGUAGE TEACHERS THROUGH PROFESSIONAL SELF-REALIZATION

Abstract. The article theoretically substantiates and comprehensively analyzes the process of accumulating foreign language teachers professionalism at technical higher education institutions in terms of their professional self-realization. The essential characteristics of continuous education are investigated as a fundamental space for the constant professional development and self-improvement of academic staff in accordance with modern social requirements. Within the framework of the research, the authors detail a multicomponent structure of a philologist-teacher's professionalism in a technical university, which integrates three fundamental blocks: professionalism of knowledge (comprising philological, methodical, pedagogical, psychological, general, and reflexive components); professionalism of pedagogical communication (perceptual, socio-communicative, socio-psychological skills, and forms of pedagogical influence); and the commitment to continuous self-improvement. Particular attention is paid to specific factors that directly affect the teacher's development during the professional adaptation period and subsequent academic activities. It is determined that the age gap poses a significant barrier to effective

"teacher-student" interaction. To overcome this challenge, the necessity of an in-depth study of the dynamic linguocultural environment of modern youth, particularly the specifics of student sociolect, is substantiated. It is proven that to ensure the authenticity and efficiency of communication-oriented teaching, educators must simultaneously master the professional sociolect and rapid terminological innovations in the field of exact sciences and information technologies, which directly correlate with the students' future specialties. It is concluded that upon completing professional adaptation, the educator constructs an individual trajectory of self-development, where the conscious need for self-realization acts as the primary stimulus for practical activities.

Keywords: teacher professionalism, English for specific purposes (ESP), technical higher educational institution, professional self-realization, structure of professionalism, lifelong learning, student sociolect, professional sociolect.

Постановка проблеми. У контексті динамічних трансформацій сучасної вищої школи України та постійного всебічного розвитку суспільства традиційна орієнтація освітньої системи виключно на формування базового інваріанту професійних знань, умінь і навичок виявляється недостатньою. Становлення та фахове зростання сучасного викладача не завершується з одержанням диплома про вищу освіту. Навпаки, стрімкий науково-технічний прогрес, поява нових міждисциплінарних галузей та інтеграція України у світовий освітній простір зумовлюють об'єктивну потребу в безперервному вдосконаленні рівня професіоналізму науково-педагогічних працівників. Наріжним каменем цього процесу виступає професійна самореалізація викладача, що розгортається в межах відкритої системи неперервної освіти та забезпечує простір для постійного саморозвитку особистості відповідно до мінливих суспільних вимог.

Особливої гостроти ця проблема набуває у сфері іншомовної підготовки студентів інженерно-технічних спеціальностей. Викладач іноземних мов у технічному закладі вищої освіти змушений функціонувати в умовах специфічного освітнього середовища, яке вимагає від нього не лише класичної філологічної та дидактичної грамотності, а й адаптації до двоєдиної функції іноземної мови як засобу професійного спілкування та інструменту засвоєння автентичної технічної інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Необхідність розв'язання проблеми самореалізації особистості в освітньому просторі усвідомлюється сучасними дослідниками, серед яких І. Бекешкіна, Т. Вівчарик, І. Краснощок, Н. Лосєва, В. Муляр, М. Недашківська, Г. Нестеренко, В. Радул, Л. Рибалко, Л. Сохань, В. Тихонович, А. Фоменко, Н. Шульга та ін. До того ж, розроблено фундаментальні наукові концепції, пов'язані з вивченням загальних питань професійного становлення, педагогічної майстерності та неперервного розвитку викладача вищої школи (В. Алфімов, В. Андрущенко, І. Зязюн, Н. Ничкало, О. Пехота). Зокрема, у працях зазначених дослідників акцентується увага на

аксіологічному, суб'єктивному та діяльнісному вимірах становлення фахівця, де прагнення до максимального розкриття внутрішнього потенціалу визначає вектор його професіогенезу.

Водночас більшість сучасних розвідок зосереджено на загальнопедагогічних або психологічних аспектах саморуху особистості, залишаючи поза увагою специфіку середовища, у якому цей процес реалізується. Відтак, діяльність у технічному університеті висуває особливі вимоги до викладача-гуманітарія, змушуючи його адаптувати класичний інструментарій до умов міждисциплінарної інтеграції. У цьому контексті іншомовна підготовка набуває характеру складного лінгвопедагогічного процесу, успішність якого безпосередньо залежить від готовності викладача до гнучкого розширення власних професійних меж. Саме тому виникає гостра потреба в комплексному дослідженні індивідуальних траєкторій викладачів-філологів, які акумулюють свій фаховий потенціал через подолання соціокультурних та міждисциплінарних бар'єрів.

Проте питання розвитку професіоналізму викладача іноземних мов технічних ЗВО у процесі фахової самореалізації залишається недостатньо дослідженим. Тому ми й поставили за мету здійснити відповідне наукове дослідження.

Отже, **мета статті** полягає у теоретичному обґрунтуванні багатокомпонентної структури професіоналізму викладача іноземних мов технічного ЗВО та розкритті психолого-педагогічних механізмів і специфічних чинників його акумуляції в процесі безперервної фахової самореалізації особистості.

Виклад основного матеріалу. Сучасна практика вищої школи України наочно засвідчує, що існуюча система вищої освіти все ще залишається зорієнтованою переважно на класичне формування академічних знань, умінь і навичок, що часто обмежує гнучкість молодого фахівця в реальних умовах ринку праці. З огляду на постійний, всебічний та стрімкий розвиток інформаційного суспільства, процес становлення та формування конкурентоспроможного спеціаліста у жодному разі не завершується з одержанням ним диплома про вищу освіту. Цей процес, тим більше, не може обмежуватися виключно навчанням у базовому закладі вищої освіти, оскільки отримані знання швидко застарівають під впливом науково-технічного прогресу. Натомість динамічні реалії сьогодення вимагають від науково-педагогічного працівника та випускника активного, усвідомленого та безперервного вдосконалення рівня власного професіоналізму протягом усього життя. Особливо яскраво ця потреба виявляється під час безпосередньої фахової самореалізації особистості, коли виникає необхідність оперативно реагувати на міждисциплінарні виклики та мінливі соціокультурні умови. Ефективне розв'язання цього завдання повноцінно забезпечується сучасною системою неперервної та післядипломної освіти, яка виступає гнучким інституційним та когнітивним простором. Саме така відкрита освітня інфраструктура надає необмежені можливості та

сприятливий простір для постійного інтелектуального розвитку, психологічного збагачення та цілеспрямованого саморозвитку особистості фахівця у повній відповідності до існуючих міжнародних стандартів, трендів цифровізації та актуальних вимог сучасної вищої школи [2]; [3]; [4]; [5].

Аналізуючи технологічні аспекти моделювання процесу фахового самовираження педагога, доцільно зацентувати увагу на комплексі науково вивірених дій суб'єктів взаємодії, послідовна реалізація яких з високою вірогідністю гарантує очікуваний результат. Ключовими суб'єктами цього процесу постають безпосередньо самі викладачі з їхніми унікальними персональними характеристиками й внутрішніми стимулами, а також інституційне середовище неперервної освіти, яке виступає потужним рушієм модернізації майстерності в ході їхнього кар'єрного та особистісного зростання. Професійна діяльність спонукає рефлексувати й здійснювати моніторинг власної кваліфікації на засадах саморегуляції. Першочергово фахівець диференціює наявний багаж теоретичних знань, практичних умінь та особистісних властивостей, після чого зіставляє сформовані складники з еталонними параметрами перспективної моделі фахівця, експлікуючи лакуни та дефіцити, що гальмують розв'язання актуальних життєвих завдань. Наступна фаза передбачає чітке розуміння потреби в інтеграції відсутніх когнітивних та операційних компонентів, що трансформується у конкретні запити. За умови сформованості цільових орієнтирів науково-педагогічний працівник проектує індивідуальний вектор подальшого професіогенезу та самомодернізації в інфраструктурі відкритої освіти, здійснюючи системні кроки для реалізації намічених планів [7]; [13]; [9]; [10].

Спираючись на наукові напрацювання Я. В. Абсалямової, доцільно проаналізувати в узагальненому вигляді архітектоніку професіоналізму викладача іноземних мов технічного закладу вищої освіти. Слідом за дослідницею, зазначену структуру ми розглядатимемо як дескриптивну характеристику, що інтегрує цілісну систему теоретичних знань, практичних умінь та особистісних якостей, які повною мірою корелюють із архітектурою та сутнісним наповненням професійної діяльності цієї категорії науково-педагогічних працівників, а також визначають потенціал для їхнього безперервного самовдосконалення [1].

Передусім звернімо увагу на професіоналізм знань, що будемо розглядати на основі таких його складових, як:

1. Блок філологічних знань, що охоплює знання:
 - іноземної мови як спеціальності;
 - української мови як державної або посередника та інших мов (другої іноземної, польської, тощо) як посередників;
2. Блок методичних знань, що формує:
 - загальну методіку викладання іноземних мов;
 - методіку викладання іноземної мови студентам технічних спеціальностей вищих навчальних закладів;

3. Блок педагогічних знань про:

- загальні цілі, закономірності, принципи, технології навчання і виховання;
- особливості організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі, зокрема для студентів технічних спеціальностей;

4. Блок психологічних знань про:

- загальні закономірності розвитку людської психіки та психічних процесів;
- особливості студентів як вікової та соціальної груп;
- особистісні характеристики конкретних студентів, з якими працює викладач;
- особливості сприймання студентами різних спеціальностей технічних ЗВО іноземної мови як навчального предмета;
- техніку та прийоми психологічного впливу на студентів для створення у них позитивної навчальної мотивації, стійкого інтересу до іноземної мови, регуляції відносин на заняттях;

5. Блок загальноосвітніх знань, що охоплює знання:

- світової та вітчизняної історії, філософії, культури, економіки, політології, ідеології, у тому числі світової;
- етики, зокрема педагогічної;
- загальної та вікової фізіології і гігієни;
- основ точних наук (фізики, математики тощо), значень основних термінів цих наук, які зустрічаються під час вивчення студентами фахових текстів тощо;
- про нові досягнення в науці й техніці, у тому числі про можливості використання педагогом аудіо-, відео- та комп'ютерної техніки у навчально-виховному процесі;
- основних джерел іншомовної технічної інформації (інтерактивні, мультимедійні та наукометричні ресурси) з метою отримання автентичного навчального матеріалу;

6. Блок рефлексивних знань, який охоплює:

- загальні цілі та вимоги суспільства і держави до викладача, зокрема викладача вищого технічного навчального закладу;
- мету власної фахової діяльності, оптимальні шляхи її досягнення;
- знання про наявний рівень професіоналізму та продуктивні технології його підвищення, способи і прийоми самовдосконалення в цілому;
- технології проведення наукового дослідження з метою фахової самодіагностики [1, С. 62–65].

Другим компонентом професіоналізму є професіоналізм педагогічного спілкування, що охоплює такі групи вмінь:

а) перцептивні вміння:

- пов'язані з організацією уваги і розвитком її властивостей - загальної спостережливості, гнучкості, стійкості, широти, вибіркості;

- соціальної перцепції, тобто здатності «читати по обличчю», помічати та інтерпретувати у поведінці студентів те, що сигналізує про їхній стан, настрій, динаміку взаємин з викладачем тощо;

b) соціально-комунікативні вміння:

- контакту з аудиторією (розуміння коли і як викладач повинен проявити та адекватно передати комунікативну активність за допомогою мови, жесту, міміки, забезпечення залучення співрозмовника до спілкування, встановлення рівня особистої взаємодії, визначення динаміки цього рівня, зміна характеру спілкування тощо);

- планування спілкування (планування викладачем свого майбутнього спілкування з аудиторією, тобто, своєї поведінки, стилю вербального і невербального спілкування його предметної наповненості; планування спілкування студентів між собою);

- реалізації плану спілкування, що охоплює інтуїтивно обумовлене дотримання стилю, свідоме і цілеспрямоване використання паралінгвістичних, мімічних та інших невербальних засобів, уміння фонації, повне та диференційоване володіння необхідними мовними засобами;

c) соціально-психологічні вміння:

- самоподачі, тобто здатності викладача створювати і підтримувати свій імідж, найбільш сприятливий з погляду ефективності його впливу, а також здатності до персоніфікації мови;

- організаційні, що охоплюють уміння організувати роботу аудиторії у потрібному напрямі, залучати студентів до спілкування;

d) володіння формами педагогічного впливу, що полягають в уміннях педагога розв'язувати завдання розкриття особистісного потенціалу студентів, створювати сприятливі умови для подолання ними труднощів у процесі вивчення предмета [1, С. 66–67].

Третім компонентом професіоналізму є самовдосконалення, що передбачає як суто фаховий, так і загальноосвітній аспект розвитку особистості викладача, відповідно до блоків фахових знань та умінь і містить такі складові:

a) усвідомлення необхідності постійного фахового розвитку;

b) практичні дії педагога, що мають на меті досягнення вищого професійного рівня [1, С. 69].

Систематизація окреслених складників професійних знань, комунікативної майстерності та рефлексивного саморуку в межах загальної моделі кваліфікації викладача-філолога технічного університету уможлиблює експлікацію тих параметрів, які відображають автентичну специфіку діяльності даної категорії освітян. До переліку цих детермінант належать:

- володіння інноваційним дидактичним інструментарієм викладання іноземної мови професійного спрямування для майбутніх інженерів різних

спеціалізацій, розуміння психологічних паттернів сприйняття іншомовного контенту студентами нефілологічних напрямів, а також блоки, що зумовлюють адаптацію до освітнього середовища університету;

- сприйняття лінгвістичного складника як базового фаху, сформованість навичок соціальної перцепції, розвинені організаційні здібності тощо.

Вказані чинники красномовно свідчать про амбівалентність та суттєві труднощі процесу входження молодого фахівця у науково-педагогічне середовище на етапі первинної адаптації. Понад те, під час проектування траєкторій дидактичної взаємодії та моделювання виховних систем викладач зобов'язаний чітко зважати на бінарну природу лінгвістичної дисципліни, координуючи її з прагматичними обмеженнями технічного університету, як-от: ліміт аудиторного часу, цільові орієнтири, архітектоніка та внутрішнє наповнення курсу. Фахівця-початківця, котрий щойно приступає до викладання мови у нефілологічному ЗВО, передчасно характеризувати як зрілого майстра чи експерта, оскільки базові компоненти його кваліфікаційної матриці перебувають на стадії зародження. З огляду на це, актуалізується завдання їхнього цілеспрямованого проектування з перших кроків самостійної роботи – у складний адаптивний період, котрий є найбільш критичним і переломним етапом у професіогенезі молодого педагога [6].

Подальший розвиток професіоналізму викладача іноземних мов технічних ЗВО пов'язаний з набуттям фахових знань щодо:

- опанування іноземної мови як спеціальності та української мови як державної, оскільки відбувається постійне збагачення мов через виникнення нових реалій і розгалуження спеціальностей та поглиблення масиву знань, умінь, навичок, пов'язаних з ними, що вимагає засвоєння викладачем відповідного вокабуляру;

- розуміння особливостей студентів як вікової та соціальної групи, якій притаманне таке явище, як належність до професійних та молодіжних субкультур, що є носіями певних соціолектів, манер поведінки тощо;

- техніки та прийомів психологічного впливу на студентів, які вивчають іноземну мову як профільний предмет та представників різних професійних та молодіжних субкультур, зокрема через відповідну специфіку;

- основ точних наук (фізики, математики тощо), значень основних термінів цих наук, оскільки вони постійно та інтенсивно збагачують мову та мовлення новими термінами;

- нових досягнень у науці та техніці в світлі стрімкого науково-технічного прогресу.

З метою нівелювання бар'єрів у комунікації зі студентством, викликаних віковою дистанцією, яка неминуче зростатиме впродовж кар'єрного шляху будь-якого педагога, а також задля розбудови паритетної взаємодії між суб'єктами дидактичного процесу, актуальним є фокусування на перманентній самоодернізації у царині дослідження соціокультурних та лінгвістичних маркерів

сучасної молоді. Зазначений студентський соціолект постає детермінованим відгалуженням загальнонародної мови, котре виникає під дією суспільних детермінант всередині вікової спільноти та виражається у специфічних мовленнєвих шаблонах, характерних для даного мікросоціуму. Він репрезентує унікальний вербальний маркер молодіжного середовища, що акумулює в собі пріоритетні смисли й поведінкові імперативи, які каналізують усні та кінетичні реакції вихованців. Ознаки цього мовного феномену як автономного інструменту комунікації всередині групи фіксуються на рівні звуковимови (фонетичні трансформації), словникового складу (семантичні неологізми, сленг різного ступеня експресивності) та синтаксису (ігнорування літературних граматичних канонів), причому центральний сегмент утворюють лексеми й ідіоми, створені безпосередньо молоддю або трансплантовані з інших субкультурних жаргонів, які є кодованими для сторонніх і верифікують вік мовця. Водночас маргінальну зону цієї мовленнєвої системи формують слова з неконкретизованим значенням, вигуківі форми, прецедентні феномени в повсякденному дискурсі, тавтології, а також редуковані й обірвані конструкції. Непідготовлене спілкування юнацтва супроводжується активним залученням акустичних невербальних елементів: модуляціями тону, деформацією темпоритму за рахунок зупинок роздуму, редуплікацією маргінальних слів, ритмізацією висловлювань за типом речитативу, сміховою конотацією та акустичним перейманням манери мовлення [6]; [14].

Для усунення міжпоколіннєвого дисонансу у взаємодії зі здобувачами освіти, зумовленого віковим розривом, який прогресуватиме протягом усієї професійної траєкторії викладача, а також задля побудови рівноправного діалогу між учасниками освітнього процесу, особливого значення набуває безперервний саморозвиток педагога у сфері вивчення ментальних та вербальних характеристик молодіжного покоління. Мовлення студентства є специфічним відгалуженням національної мови, яке формується під впливом суспільно-культурних чинників у межах певної вікової когорти й виявляється в особливих комунікативних стереотипах, властивих цій соціальній групі. Воно слугує специфічним знаковим кодом молодіжної спільноти, який відображає ключові орієнтири та поведінкові установки, що визначають словесні та невербальні прояви студентів. Специфіка даного мовного явища як самостійного засобу міжособистісного обміну інформацією в колективі простежується у царині вимови (звукові модифікації), лексичного наповнення (семантичні переосмислення, жаргонізми різного рівня стилістичного забарвлення) та граматичного ладу (відхід від загальноприйнятих літературних норм), водночас базисну основу становлять слова та вирази, змодельовані самими юнаками або запозичені з альтернативних сленгових систем, що залишаються закритими для загалу й ідентифікують демографічну належність мовця. Натомість периферійну область цієї лінгвістичної структури складають номінації з розмитою семантикою, експресивні вигуки, цитування відомих контекстів у повсякденній

розмові, смислові повтори, а також еліптичні та незавершені фрази. Спонтанний виклад думок підлітками супроводжується інтенсивним використанням звукових паралінгвістичних засобів: коливаннями гучності, зміною швидкості мовлення через паузи коливання, дублюванням зайвих слів-вставок, наданням висловлюванням ритмізованої форми, розмовою на тлі сміху та копіюванням інтонаційних особливостей інших людей [11].

Паралельно з цим, у контексті володіння педагогом-лінгвістом іноземною мовою в межах майбутнього фаху вихованців, а також державною мовою, виняткового значення набуває обізнаність із їхнім виробничим соціолектом - специфічним різновидом загальнонародної мовної системи, котрий конструюється під дією суспільно-культурних чинників у середовищі певної професійної групи й виражається у мовленнєвих маркерах, притаманних більшості її представників. На відміну від молодіжного сленгу, цей лінгвістичний пласт характеризується відносною стабільністю, а його розширення відбувається переважно внаслідок появи нових об'єктів - інноваційних технологій, апаратів, інструментарію та технічних засобів. Варто наголосити, що найактивніше формування корпоративних соціолектизмів фіксується у сфері цифрових технологій, де спостерігається їх масовий трансфер з англійського дискурсу до інших мовних систем, хоча цей процес охоплює й решту інженерних галузей. Оскільки лєвова частка сучасних спеціальних термінів та професіоналізмів інженерного профілю є запозиченнями, саме фахівець з іншомовної підготовки у технічному університеті зобов'язаний оперативно інтегрувати їх у власну практику задля ефективного навчання майбутніх вітчизняних спеціалістів. Відповідно, науково-педагогічний працівник мовної кафедри філологічного університету повинен систематично концентруватися на виконанні двох ключових завдань: по-перше, на дослідженні соціокультурного простору та мовленнєвої специфіки студентської молоді як в Україні, так і в країнах, мова яких опановується (зокрема, їхнього групового сленгу); по-друге, на постійному збагаченні власного філологічного багажу знаннями з професійного спрямування здобувачів, тобто їхнім безпосереднім виробничим жаргоном, ретельно моніторячи будь-які трансформації у комунікативній практиці фахівців конкретних інженерних галузей задля відповідності сучасним освітнім стандартам [12].

Висновки. Отже, професіоналізм викладача іноземних мов вищого технічного навчального закладу у процесі самореалізації має активно розвиватися. Після завершення періоду фахової адаптації такий фахівець за жодних обставин не може «застигнути» в розвитку, а засвоєння і поглиблення ним фахових знань за визначеними вище складовими спонукатиме до подальшого інтенсивного вдосконалення перцептивних, соціально-комунікативних та соціально-психологічних вмінь, якщо він вирішив присвятити себе науково-викладацькій діяльності. Відтоді з'явиться усвідомлення необхідності постійного фахового розвитку в процесі професійної самореалізації, яке

спонукатиме до практичних дій, що мають на меті досягнення більш високого професійного рівня відповідно до вибудованої власної траєкторії фахової самореалізації.

Серед актуальних напрямів подальших наукових досліджень ми виділяємо дослідження становлення та розвитку окремих складових професіоналізму викладача іноземних мов технічного ЗВО у процесі професійної самореалізації для забезпечення умов її оптимізації.

Література:

1. Абсалямова Я. В. Професійна адаптація молодих викладачів іноземної мови до роботи у вищих технічних навчальних закладах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Яна Вадимівна Абсалямова. Київ, 2005. 206 с.
2. Багай В. В. Сучасна типологізація моделей вищої школи у світлі сталого розвитку. Проблеми освіти в суспільстві ноосферної епохи (Освіта сталого розвитку): Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 19 квітня 2007 р.). К.: Чайка-Всесвіт, 2007. С. 57–62.
3. Зязюн І. А. Філософія педагогічної майстерності : монографія. Київ ; Вінниця : ДОУ, 2008. 400 с.
4. Ничкало Н. Г. Трансформація професійної освіти в Україні : монографія. Київ: Педагогічна думка, 2008. 446 с
5. Олійник В. В., Нікуліна А. С. Проблеми реформування і розвитку післядипломної освіти. Післядипломна освіта в Україні. 2001. № 1. С. 6–9.
6. Ставицька Л. О. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови: монографія. Київ : Критика, 2005. 464 с.
7. Столяренко О. В., Столяренко О. В. Метод проектів у фаховій підготовці викладачів іноземних мов в умовах інформаційного освітнього середовища / Сучасні методики навчання іноземних мов і перекладу в Україні та за її межами : збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Переяслав, 3 грудня 2021 року) / Гол. ред. К.І. Мізін; Університет Григорія Сковороди в Переяславі. Переяслав, 2021. 203 с. (Електронна книга). С. 67–70.
8. Столяренко О. В., Столяренко О. В., Магас Л. М. Формування готовності майбутніх викладачів до впровадження інновацій у практику роботи вищої школи і створення інформаційного освітнього середовища. Інноваційні практики наукової освіти : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 8–11 грудня 2021 р.). – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021 570 с. С. 450–452.
9. Столяренко О. В., Столяренко О. В. Освіта України в руслі євроінтеграційних змін. Підготовка майбутнього педагога в умовах євроінтеграційних процесів» : збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Кропивницький, 30 березня 2023 року. Кропивницький : РВВ ЦДУ ім. В. Винниченка, 2023. 116 с. С. 3–5.
10. Столяренко О. В., Столяренко О. В. Модернізація викладання іноземних мов у вищій школі: пошук ефективних стратегій та інноваційних методів. «Мова - кордон національної безпеки»: збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Львів, 21 лютого 2025 року. Львів: ЛДУ БЖД, 2025. 382 с. С. 365–369.
11. Столяренко О. В., Столяренко О. В. Московчук О. С. Соціальна компетентність і мовна освіта у підготовці майбутніх фахівців. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць. Вінниця: ТОВ «Друк плюс», 2023. Вип. 69. с.240. С. 172–180. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2023-69-172-180>

12. Столяренко О. В., Столяренко О. В., Московчук О. С. Формування мовної культури як основи професійної етики майбутнього фахівця. *Наукові інновації та передові технології»* Серія «Педагогіка: журнал. 2025. № 3(43) 2025.1793 с. С. 1464–1472. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-3\(43\)-1464-1472](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-3(43)-1464-1472).

13. Столяренко О. В., Столяренко О. В., Московчук О. С., Пінаєва О. Ю. Професійна педагогічна компетентність як основа компетентнісної моделі сучасного фахівця. *Вісник науки та освіти: журнал. Видавнича група «Наукові перспективи», Християнська академія педагогічних наук України. 2026. № 3(45) 2026. С. 3113–3124. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-3\(45\)-3113-3123](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-3(45)-3113-3123)*

14. Trudgill P. *Sociolinguistics: An Introduction to Language and Society*. 4th ed. London : Penguin Books, 2000. 240 p.

References:

1. Absaliamova, Ya. V. (2005). *Profesiina adaptatsiia molodykh vykladachiv inozemnoi movy do roboty u vyshchyykh tekhnichnykh navchalnykh zakladakh* [Professional adaptation of young foreign language teachers to work in higher technical educational institutions]. Candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].

2. Bahai, V. V. (2007). *Suchasna typolohizatsiia modelei vyshchoi shkoly u svitli staloho rozvytku* [Modern typologization of higher school models in the light of sustainable development]. *Problemy osvity v suspilstvi noosfernoi epokhy (Osvita staloho rozvytku): Materiali Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii – Problems of Education in Society of Noosphere Era (Education of Sustainable Development): Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference*. (pp. 57–62). Kyiv: Chaika-Vsesvit [in Ukrainian].

3. Ziazun, I. A. (2008). *Filosofiiia pedahohichnoi maisternosti* [Philosophy of pedagogical mastery]. Kyiv; Vinnytsia: DOU [in Ukrainian].

4. Nychkalo, N. H. (2008). *Transformatsiia profesiinoi osvity v Ukraini* [Transformation of professional education in Ukraine]. Kyiv: Pedahohichna dumka [in Ukrainian].

5. Oliinyk, V. V., & Nikulina, A. S. (2001). *Problemy reformuvannia i rozvytku pisladyplomnoi osvity* [Problems of reform and development of postgraduate education]. *Pisladyplomna osvita v Ukraini – Postgraduate Education in Ukraine*, 1, 6–9 [in Ukrainian].

6. Stavyska, L. O. (2005). *Arho, zharhon, slenh: Sotsialna dyferentsiatsiia ukrainskoi movy* [Argot, jargon, slang: Social differentiation of the Ukrainian language]. Kyiv: Krytyka [in Ukrainian].

7. Stoliarenko, O. V., & Stoliarenko, O. V. (2021). *Metod proektiv u fakhovii pidhotovtsi vykladachiv inozemnykh mov v umovakh informatsiinoho osvitnioho seredovyscha* [Project method in the professional training of foreign language teachers in the conditions of information educational environment]. K.I. Mizin (Ed.), *Suchasni metodyky navchannia inozemnykh mov i perekladu v Ukraini ta za yii mezhamy: zbirnyk materialiv III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii – Modern Methods of Teaching Foreign Languages and Translation in Ukraine and Beyond: Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Internet Conference*. (pp. 67–70). Pereiaslav: Universytet Hryhoriia Skovorody v Pereiaslavi (E-book) [in Ukrainian].

8. Stoliarenko, O. V., Stoliarenko, O. V., & Mahas, L. M. (2021). *Formuvannia hotovnosti maibutnykh vykladachiv do vprovadzhennia innovatsii u praktyku roboty vyshchoi shkoly i stvorennia informatsiinoho osvitnioho seredovyscha* [Forming the readiness of future teachers for the implementation of innovations in the practice of higher school and creation of an information educational environment]. *Innovatsiini praktyky naukovo osvity: materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii – Innovative Practices of Science Education: Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference*. (pp. 450–452). Kyiv: Instytut obdarovanoi dytyny NAPN Ukrainy [in Ukrainian].

9. Stoliarenko, O. V., & Stoliarenko, O. V. (2023). Osvita Ukrainy v rusli yevrointehratsiinykh zmin [Education of Ukraine in the line of European integration changes]. *Pidhotovka maibutnioho pedahohoha v umovakh yevrointehratsiinykh protsesiv: zbirnyk tez Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii – Training of Future Teacher in the Conditions of European Integration Processes: Abstracts of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference*. (pp. 3–5). Kropyvnytskyi: RVV TsDU im. V. Vynnychenka [in Ukrainian].
10. Stoliarenko, O. V., & Stoliarenko, O. V. (2025). Modernizatsiia vykladannia inozemnykh mov u vyshchii shkoli: poshuk efektyvnykh stratehii ta innovatsiinykh metodiv [Modernization of foreign language teaching in higher education: search for effective strategies and innovative methods]. *«Mova - kordon natsionalnoi bezpeky»: zbirnyk tez dopovidei Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii – «Language – the Border of National Security»: Abstracts of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference*. (pp. 365–369). Lviv: LDU BZhD [in Ukrainian].
11. Stoliarenko, O. V., Stoliarenko, O. V., & Moskovchuk, O. S. (2023). Sotsialna kompetentnist i movna osvita u pidhotovtsi maibutnikh fakhivtsiv [Social competence and language education in the training of future specialists]. *Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy – Modern Information Technologies and Innovative Teaching Methods in Data Specialist Training: Methodology, Theory, Experience, Problems*, 69, 172–180. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2023-69-172-180> [in Ukrainian].
12. Stoliarenko, O. V., Stoliarenko, O. V., & Moskovchuk, O. S. (2025). Formuvannia movnoi kultury yak osnovy profesiinoi etyky maibutnioho fakhivtsia [Formation of language culture as a basis of professional ethics of a future specialist]. *Naukovi innovatsii ma peredovi tekhnologii. Seriya Pedagogika – Scientific Innovations and Advanced Technologies. Series Pedagogy*, 3(43), 1464–1472. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-3\(43\)-1464-1472](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-3(43)-1464-1472) [in Ukrainian].
13. Stoliarenko, O. V., Stoliarenko, O. V., Moskovchuk, O. S., & Pinaieva, O. Yu. (2026). Profesiina pedahohichna kompetentnist yak osnova kompetentnisnoi modeli suchasnoho fakhivtsia [Professional pedagogical competence as a basis of the competency model of a modern specialist]. *Visnyk nauky ta osvity – Bulletin of Science and Education*, 3(45), 3113–3124. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-3\(45\)-3113-3123](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-3(45)-3113-3123) [in Ukrainian].
14. Trudgill, P. (2000). *Sociolinguistics: An Introduction to Language and Society* (4th ed.). London: Penguin Books [in English].

Дата першого надходження статті до видання: 13.05.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.05.2026